

Complexnummer: 517058

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Complex St. Willebrord

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

517059, 517060, 525726

Woonplaats

St. Willebrord

Gemeente

Rucphen

Provincie

Noord-Brabant

Hoofdadres van hoofdobject

Pastoor Bastiaansensingel 30, 4711 EC St. Willebrord

Complexomschrijving

Inleiding.

Het complex bestaat uit de R.K. ST. WILLEBRORDKERK (1) en het omliggende processiepark met BEELDEN (2) en LOURDESGROT (3) in Traditionalistische stijl met elementen van Neo-Gotiek. De voorganger van deze kerk uit 1841 is omgebouwd tot buurthuis en staat naast de eveneens niet van Rijksweg beschermde pastorie. De huidige kerk is gebouwd in 1925-1926 in opdracht van bouwpastoor P. Bastiaansen. De architect was J.H.H. van Groenendaal en tezamen bouwden zij de kerk naar het voorbeeld van de Rozenkranskerk te Lourdes. De bouw van de kerk was het resultaat van een gericht streven tot verheffing van de bevolking van St. Willebrord en het stichten van een bedevaartsplaats. Het processiepark werd kort na de oplevering van de kerk aangelegd. De beeldengroepen, bestaande uit het Mariabeeld, een Piëta, Kruisiging en Grafleggingsbeeld werden geplaatst in 1932-1934. De Lourdesgrot met buitenpreekstoel was in 1926 de vervanger van een grot uit 1885 aan de Dorpsstraat. De laatste werd afgebroken toen de nieuwe grot gereed kwam.

Waardering.

Het complex is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, met name de ontwikkeling van het katholicisme en de stichting van nieuwe bedevaartplaatsen in het Interbellum. Het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van processieparken. Het heeft architectuurhistorische waarde vanwege de stijl en de plaats in het oeuvre van de architect. Het geheel heeft een bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek. De ensemblewaarde is ook gelegen in de hoogwaardige

kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen en wegen. Het complex is belangrijk vanwege de gaafheid van in- en exterieur en vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen van het complex. Het complex heeft zeldzaamheidswaarde vanwege de typologische zeldzaamheid van de kerkplattegrond en het omliggende processiepark.

Monumentnummer*: 517059

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 18 december 2001
Kadaster deel/nr: 82736/11

Monumentnaam**

Kerk St. Willebrord

Complexnummer

517058

Complexnaam

Complex St. Willebrord

Woonplaats*

St. Willebrord

Gemeente*

Rucphen

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

Pastoor Bastiaansensingel

Nr*

30

Toev.*

Postcode*

4711 EC

Woonplaats*

St. Willebrord

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Rucphen

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

8682

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding.

De R.K. ST. WILLEBRORDKERK werd in 1925-1926 gebouwd in opdracht van bouwpastoor P. Bastiaansen door architect J.H.H. van Groenendaal in Traditionalistische stijl met elementen van Neo-Gotiek.

Omschrijving.

De driebeukige centraliserende kruiskerk met massale viering waarop een slanke toren met vier hoektorens is opgetrokken uit machinale baksteen en heeft zadel-, lessenaar- en tentdaken met leien in maasdekking. Het gebouw heeft een klaverbladvormige plattegrond bestaande uit een vierkante viering met koor en transeptarmen met omgang van een vak met 5/10 sluiting en een driebeukig schip van vier traveeën. Koor en transept hebben elk vijf vijfzijdig gesloten kapellen tegen de omgang.

Het schip heeft links en rechts van de gevel twee veelhoekig gesloten kapellen. Het muurwerk is eenvoudig; de gevels worden geleed door steunberen met afzaat, horizontaal worden de torens geleed door cordonlijsten met tandlijsten en een keperboogfries bij de achthoekige hoektorentjes. De westgevel met ingang is gericht op een breed toelopend pad met plantsoen. De brede westgevel is voorzien van een dubbelportaal met lisenen en klimmende rondboognissen, deels met rondboogramen. In de deelpijler van het dubbelportaal is het beeld geplaatst

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de patroonheilige met het model van de kerk. De rondboogportalen worden afgesloten door een smeedijzeren sierhek met krullen, cirkels en pijlpunten. De topgevel wordt bekroond door een kruis. De viering is eveneens voorzien van blindnissen en wordt afgesloten door een bakstenen borstwering met keperboogarcade. In de oksels van de transepten, schip en koor bevinden zich achthoekige traptorentjes. De toren op de viering heeft drie geledingen met achtereenvolgens een uurwerk, in lichtgekleurde baksteen de letters O.L.V. en dubbele galmgaten. De belettering, staand voor "Onze Lieve Vrouwe" werd 's avonds verlicht en overstraalde zo geheel St. Willebrord en omgeving. De achthoekige torenspits is voorzien van hoekspitsjes, dakkapellen en een smeedijzeren torenkruis, ter verhoging van de gelijkenis met het kerksilhouet te Lourdes.

Achter het koor bevindt zich in de noordwestelijke hoek de terzelfdertijd aangebouwde sacristie. Deze ruimte is opgetrokken uit machinale baksteen met een dubbele tandlijst onder de goot en heeft een samengesteld schilddak met leien in maasdekking. In de stijl van de kerk heeft het pand rondboogramen en een deur in rondboogportiek. Markant is de hoge ronde baksteen schoorsteen ten behoeve van het stookhok. Het interieur van de kerk herbergt een ruime en wijde centraalbouw in schoon metselwerk met een tweedelige opstand van paraboolvormige scheibogen waarboven onder de lichtbeukramen een brede band met siermetselwerk in baksteen. De gehele kerk is overwelfd met kruisribgewelven met brede en platte ribben. Het gewelf in de viering wordt doorbroken door tweemaal twee elkaar kruisende betonbalken die de toren dragen met een bovenlicht in het middenvak. Op de balken de tekst "Quantum potes tantum aude" (help zoveel u kunt). Opvallend is de dispositie van omgang en kapellen ter plaatse van de achthoekige torentjes op de hoeken van de viering. Hier bevinden zich onder de torentjes achthoekige kapellen die met drie bogen naar de omgang geopend zijn. De beeldnissen in de omgang zijn wit gepleisterd. De ingang bezit twee grote en twee kleine keperboogdeuren. Het zangkoor erboven heeft een opengewerkte keperboogbalustrade. Aan weerskanten van de ingang een zijkapel. In de zuidelijke een Heilig Hartbeeld, gesigneerd door F. de Vriendt in 1886. De noordelijke zijkapel bezit als enige figuratieve glas-inloodramen. Voorgesteld zijn symbolen van Maria als de lelie, de gesloten hof, de ivoren toren en een afbeelding van de kerk en pastoor Bastiaansen zelf. Het is een ontwerp van broeder Donatianus en uitgevoerd door atelier Martien Pater. De kapel wordt gedomineerd door een processiebeeld met sieraden. In de nissen bevinden zich diverse beelden en schilderijen. De oudst gedateerd is een schilderij van P. van Schendel uit 1851, van Maria met Kind. In het koor verder een doopvont van A.I. Marae uit 1842 en een rijkbewerkt Triomfkruis uit het laatste kwart van de negentiende eeuw. Er zijn diverse neo-gotische heiligenbeelden, zowel polychrome houten beelden zoals dat van de H. Barbara en Anna met Maria uit de vorige eeuw als veelkleurige gipsen beelden zoals dat van de H. Antonius van Padua, gesigneerd door H. Dirckx uit Breda in 1927. Daarnaast zijn er gewolkt geglazuurde beelden uit dezelfde periode of iets later, hoogstwaarschijnlijk door Leo Jungblut uit Bilthoven.

Waardering.

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, met name de ontwikkeling van het katholicisme en de stichting van nieuwe bedevaartplaatsen in het Interbellum. Het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van processieparken. Het heeft architectuurhistorische waarde vanwege de stijl en de plaats in het oeuvre van de architect, met name door de verwerking van het motief van de bedevaartskerk van Lourdes tot een originele en gecompliceerde centraalbouw met toepassing van eigentijdse betontechniek. Het gehele complex heeft een bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek. De ensemblewaarde is ook gelegen in de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen en wegen. Het complex is belangrijk vanwege de gaafheid van in- en

exterieur en vanwege de hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen van het complex. Het complex heeft zeldzaamheidswaarde vanwege de typologische zeldzaamheid van de kerkplattegrond en het omliggende processiepark.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

Monumentnummer*: 517060

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 18 december 2001
Kadaster deel/nr: 82735/92

*Monumentnaam***

Processiepark/grot St. Willebrord

Complexnummer

517058

Complexnaam

Complex St. Willebrord

*Woonplaats**

Sint Willebrord

*Gemeente**

Rucphen

*Provincie**

Noord-Brabant

Locatiennaam

Sint Willebrord

Locatieomschrijving

Kerk St. Willebrord

*Kadastrale gemeente**

Rucphen

*Sectie**

D

*Kad. object**

Rucphen

D

Rucphen

D

Rucphen

D

Appartement

Grondperceel

8834

8679

8831

8678

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding.

Achter de St. Willebrordkerk ligt in de bocht van de Pastoor Bastiaansensingel het processiepark met daarin opgenomen een kerkhof en een pad dat met een knik om de kerk heen loopt. De aanleg van het park geschiedde in de periode direct na de gereedkoming van de kerk in 1926. De beelden werden geplaatst tussen 1932 en 1934. Het betreft een Mariabeeld voor de kerk en drie BEELDEN op het kerkhof. De pelgrims die de LOURDESGROT bezochten werden zo in de gelegenheid gesteld om de kruisweg te volgen. Deze zijn in Traditionalistische stijl met elementen van Neo-Gotiek.

Omschrijving.

In de groene omgeving van het met loofbomen beplante processiepark staan de volgende beelden. Voor de westgevel van de kerk staat in de as van het toegangspad een Mariabeeld. Dit beeld is een copie van het wonderbeeld te Lourdes. Op een hoge gebosseerde sokkel staat het gekroonde beeld. Bij de noordelijke zijkapel,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vlak voor de ingang van het kerkhof is een afbeelding van de Piëta. Maria heeft Jezus op schoot, met op de achtergrond een kruis met lijkwade. Dit is een van de drie meer dan levensgrote witte kunststenen beelden die zijn geschonken door de familie Lanslots-Sprundel. Halverwege het kerkhof is een grafleggingsgroep bestaande uit vijf personen. Zij dragen de in lijkwade gewikkelde figuur van Jezus naar een muur met blinde nis, het graf. Aan het einde van het kerkhof staat een als Calvariegroep te benoemen beeldengroep. Op een lage heuvel van brokken bergsteen staan de drie treurende Maria's. Het kruis dat zij bezien is heden, anno 2001, leeg, eens was hierop de gekruisigde Christus bevestigd.

Waardering.

Het processiepark met beelden is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, met name de ontwikkeling van het katholicisme en de stichting van nieuwe bedevaartplaatsen in het Interbellum. Het is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van processieparken. Het heeft kunsthistorische waarde vanwege de stijl en ornamentiek. De ensemblewaarde is ook gelegen in de hoogwaardige kwaliteit van de beelden en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen en wegen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

Monumentnummer*: 525726

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 18 december 2001
Kadaster deel/nr: 82635/69

*Monumentnaam***

Kerk St. Willebrord

Complexnummer

517058

Complexnaam

Complex St. Willebrord

*Woonplaats**

St. Willebrord

*Gemeente**

Rucphen

*Provincie**

Noord-Brabant

*Straat**

Dorpsstraat

*Nr**

117

*Toev.**

*Postcode**

4711 EG

*Woonplaats**

St. Willebrord

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Rucphen

*Sectie**

D

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

8292

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding.

De LOURDESGROT werd gebouwd in 1925 en verving daarmee een in 1885 op een andere plaats gebouwde Lourdesgrot.

Omschrijving.

De grot bestaat uit een grote betonnen opbouw met klimmende rotspartijen. In de open ruimte in het middendeel, met marmeren vloer, bevindt zich een marmeren altaartafel met zuiltjes en bronzen plaquettes. Hierop zijn Bernadette, een engel en Maria in mandorla afgebeeld. In de achterwand van de altaartafel zijn marmeren votiefsteentjes geplaatst. Naast de altaartafel bevindt zich een smeedijzeren kaarsenstandaard. Rechts in een nis is een polychroom Mariabeeld geplaatst met de tekst: Que soy era immaculada councceptiou. De grot en het rechter zijgedeelte zijn afgesloten door een smeedijzeren hekwerk. Het hekwerk sluit aan op de buitenpreekstoel van kunststeen, gebosseerd en van een ingewerkt kruis voorzien.

Waardering.

De Lourdesgrot is van algemeen belang. Zij heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, met name de ontwikkeling van het katholicisme en de stichting van nieuwe bedevaartplaatsen in het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Interbellum. De grot heeft kunsthistorische waarde vanwege de stijl en ornamentiek. Het gehele complex heeft een bijzondere betekenis voor het aanzien van de streek. De ensemblewaarde is ook gelegen in de hoogwaardige kwaliteit van de beelden en de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen en wegen. Het complex is belangrijk vanwege de gaafheid en de hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen. Het complex heeft zeldzaamheidswaarde vanwege de typologische zeldzaamheid van het processiepark.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie